

Històries per a tota la vida

Rondalles Valencianes recull nou històries populars que els valencians hem fet nostres i que ara, gràcies a la bona prosa de Franco i a les suggeridores il·lustracions d'Enric Solbes, arriben a nosaltres en forma de rondalla moderna.

Amb aquest volum Bromera arredoneix una de les seues col·leccions estrella, «Grans Obres Bromera», dedicada a personatges i temes valencians. Una col·lecció en gran format, pulcrament

editada, que ha comptat amb alguns dels nostres autors més solvents: J. F. Mira, A. Furió, E. Sòria, J. Palomero... En aquesta ocasió, Josep Franco, que és un escriptor de llarga i consolida-

RONDALLES VALENCIANES

JOSEP FRANCO

IL·LUSTRACIONS D'ENRIC SOLBES

COL·LECCIÓ «GRANS OBRES BROMERA», 20

128 PÀGINES / 978-84-9824-277-5 / 27 EUROS

EDICIONS BROMERA, ALZIRA, 2008

da trajectòria, ens acostava a algunes rondalles nostres, tradicionals, que s'han conservat gràcies a la transmissió oral; contades a cau d'orella

quan a les cases no hi havia les distraccions de la vida urbanita.

El volum aplega nou rondalles, la major part de les quals no són massa conegudes. Fa patxoca aquest volum. Fa goig perquè, a més de les bondats editorials amb què se'ns presenten, i de les quals hem parlat adés, cal afegir-hi la cura amb què ens són transmises, tant pel que fa al treball del narrador com al de l'il·lustrador –Enric Solbes és, no cal dir-ho, un dels pintors amb més talent que tenim. Pel que fa a les narracions, cal dir que ens trobem davant d'una prosa líquida, fluida, senzilla i culta al mateix temps, enriquida amb expressions i dites populars, que es fa de molt bon llegir. I quant als dibuixos, cal constatar que complementen i enriqueixen alhora el fil narratiu.

La rondalla és un gènere fantasiós, ple d'elements llegendaris i mitològics que, a més d'entretindre els xiquets, els transmet alguna ensenyança profitosa. Aquestes *Rondalles valencianes* s'ajusten a les convencions del gènere, però l'autor hi afegeix algun component de collita pròpia que, lluny de pertorbar les històries originals, els dona una nova embranzida i les fa més interessants per al lector actual. Així, les moralitats que s'hi transmeten són matisades amb alguna argúcia que hi fa de contrapunt

(llegiu, si no, de quina manera s'escapoleixen d'una mort segura els protagonistes de les rondalles *Andreu, el Vell* i *L'home del sac*); o, de ve-

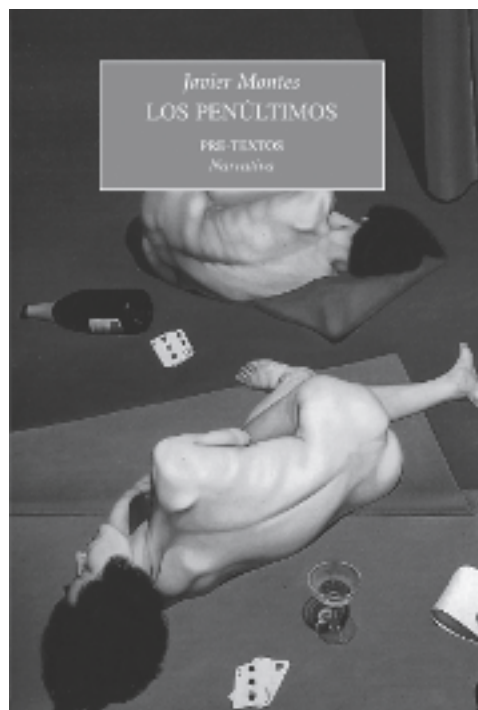
gades, aquesta moralitat ens pot resultar paradoxal: «...i la seua tia Lluïseta, que li havia ensenyat que, si les persones són prudents, els negocis amb l'infern no sempre acaben malament» (*El sabater i el dimoni*). L'autor es permet també alguna picadeta d'ull amb el lector quan, indirectament, compara algun personatge d'una rondalla amb algun altre «personatge» valencià actual (llegiu, per exemple, *L'alcalde que trobà la veritat*). I, fins i tot, mira de desmitificar la infantesa com un món tancat en si mateix, idíl·licament exempta de tristor i de desventures: «... i, amb els anys, vingueren els fills, les alegries i algun pesar, perquè la vida no és un conte de fades, sinó que té dies lluminosos i dies foscos com els cors dels malvats» (*Esclafamuntanyes*).

A pesar d'aquestes noves maneres de contar del narrador, el bé continua imposant-se sobre el mal en totes les històries. És per això que aquestes rondalles continuen sent les rondalles de tota la vida, per bé que d'una altra manera. Potser han perdut la immediatesa de la narrativa oral, però, en ser literaturitzades, han pres més volada i qualitat, i ens són més agradoses de «sentir». I, conte contat, conte acabat.

□ Juli Capilla

Ecós de la década pasada

El debut novelístico del escritor Javier Montes, *Los penúltimos*, se ha alzado con uno de los premios literarios más prestigiosos, el José María Pereda de Novela Corta en su edición de 2007. Un relato en perspectiva que ofrece al lector el retrato certero de toda una generación en plena efervescencia.

LOS PENÚLTIMOS

JAVIER MONTES

218 PÁGS. / 978-84-8191-878-6 / 15 EUROS

EDITORIAL PRE-TEXTOS, VALÈNCIA, 2008

Con esta primera incursión en la novela, el crítico de arte y ahora escritor Javier Montes (Madrid, 1976) se adentra en el universo de la ficción. Con anterioridad conocimos su faceta de narrador en el ensayo (escrito al alimón con Andrés Barba) *La ceremonia del porno*, obra ganadora del prestigioso premio Anagrama de Ensayo. *Los penúltimos* se adentra en los territorios de una ficción ciertamente impregnada de realismo, siguiendo los pasos de una senda que abriera José Ángel Mañas en la década pasada con sus celeberrimas *Historias del Kronen* (llevadas posteriormente a la gran pantalla con gran éxito, tal fue su enorme impacto). El libro de Montes, como el de Mañas, persigue a su antecesora en la descripción detallista y detallada del lado más canalla de la ciudad: la noche y sus mil caras. Si acaso, lo hace de un modo más distanciado desde la voz del

narrador. Ese costumbrismo de raíces posmodernas pervivirá aún hoy, muerta y enterrada la tan cacareada –quién supo qué fue de ella– Generación X, postludio de la movida, en actitudes y costumbres. Poco más. Lo comprobamos fácilmente: ni el indie musical (Los Planetas, gloriosa excepción) ni literario (¿dónde fue a parar verbigracia Pedro Maestro, señor de los dinosaurios?). Apenas nada. Los rescoldos, la ceniza, que diría el poeta.

Los que estamos en la treintena sabemos qué fue todo aquello y en qué devino. Una continuación algo más *light* de la movida madrileña. Esto es, drogas, pop y rock, los primeros festivales. Todo bastante adulterado, por cierto. Con un ojo en Lavapiés y otro en Seattle, cuna del llamado grunge. Eso sí, muerto Kurt Cobain, símbolo, dios y musa, quisimos invocar el olvido. Y llegó algo más: vidas nuevas y nuevas miras. Lo cantaba J., de Los Planetas: todos acabaríamos «escuchando a Ramón Trecet». Edulcorados. Mansos. Calvos y deprimidos.

Las vidas entrecruzadas de Pedro, un chico cualquiera en busca de emociones fuertes, y Elena, una suerte de Maga cortazariana enfundada en una minifalda, de aire maldito y seductor, conforman el *dramatis personae* de una historia que tiene muy mucho de cine-

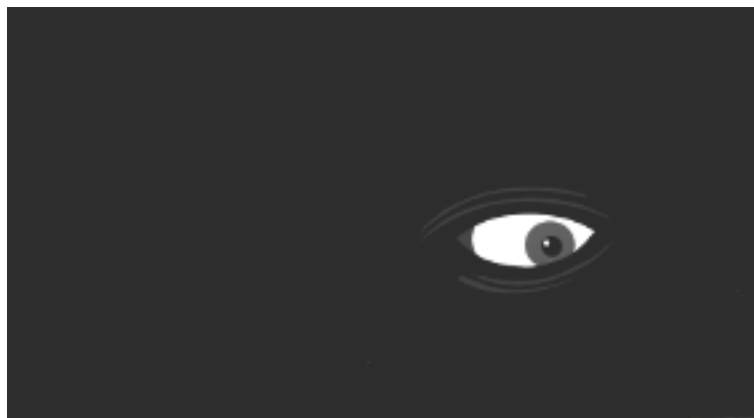
matográfica en su concepción narrativa. Y tal vez de tópicos, por inevitables, por seguros, por necesarios, en una historia de esta naturaleza: retazos nihilistas, euforia y decadencia a partes iguales. El tiempo pasa inevitable y todo lo arrastra consigo. Nada nuevo. Historias de ficción como *Los penúltimos* recuperan para el lector sentimientos encontrados, largas noches de verano y un rosario de dudas mientras el cuerpo decide sin preguntar a nadie qué quiere ser: cómo satisfacer los múltiples apetitos, cómo caer rendido en cualquier sitio sin importarle a uno un bledo las consecuencias, cómo sobrevivir sin siquiera contar con ello. Y seguir aquí, en medio de la penumbra, con las mismas preguntas y los mismos miedos e inseguridades. Pese a todo.

□ *Rafa Martínez*

L'herència surrealista

El reconegut Guillem Cifré, de pare nascut a la província de Castelló, publica ara sota el segell de Ponent la segona antologia de les seues tires gràfiques aparegudes al diari *Avui*, una sorprenent col·lecció muda d'instantis lúcids.

ARTFÒBIA II

GUILLEM CIFRÉ

PRÒLEGS DE LLORT I MICHARMUT

172 PÀGINES / 978-84-96730-22-9 / 25 EUROS

EDICIONS DE PONENT, ALACANT, 2008

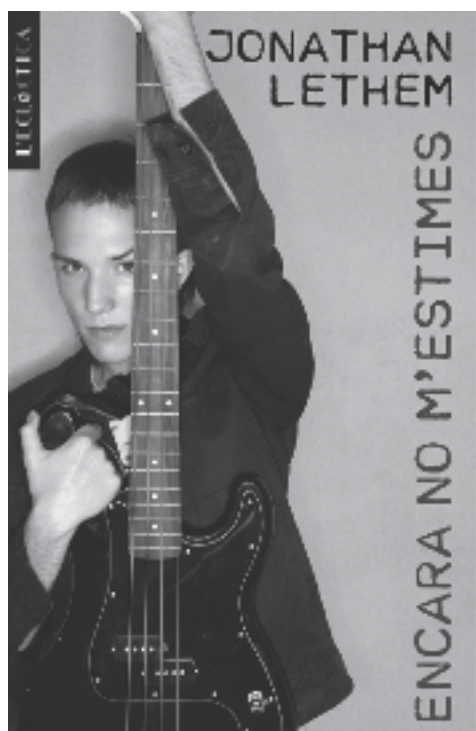
De vegades, els autors de còmics brevíssims i silencis s'ho juguen tot a una sola carta, i els mestres que apareixen en la premsa solen obtenir bons resultats amb aquestes jugades: Fernando Krahn, per exemple, efectua en el *Magazine* –suplement dominical distribuït en diversos periòdics de l'Estat, com ara *Levante-EMV*– una tasca de vegades tan intel·ligent, enlluernadora i desconcertant alhora com la de Guillem Cifré en aquestes pàgines, recull de les seues col·laboracions en el suplement de cultura de l'*Avui*, entre el 2004 i el 2007, presentat en una acurada edició per part de l'editorial alacantina de Paco Camarasa. L'univers obsessiu i ple de símbols recurrents de Guillem Cifré –siluetes humanes d'un negre absolut, homes en forma de gat o a l'inrevés, la Gioconda apareixent i desapareixent de les maneres més insospitades, portes i finestres impossibles, sistemes d'il·luminació més que improbables...– el situa, sens dubte, en un estil, almenys, diferent del del seu pare, Guillermo Cifré (Traiguera, 1922-Barcelona, 1962), autor de còmics clàssics de Bruguera tan celebrats com *El repórter Tribulete* i un dels responsables emblemàtics de la mítica revista *Tío Vivo*. El cas és que, per imperatius personals o no, Cifré (Guillem) centra les seues tires en àmbits més, di-

guem-ne, culturals: les exposicions, la música o el simple acte de la lectura són constants en aquests petits grans relats que, més d'una vegada, fan tornar enrere per intentar copsar alguna cosa que potser se'ns ha escapat malgrat l'aparent senzillesa del conjunt, i que destrossen sense pietat tòpics de tota mena amb un ànim que hauria engrescat Salvador Dalí mateix. De vegades hi ha alguna seqüència concreta que sembla copsar amb admirable eficàcia la personal visió del món de l'autor, com ara la de les ulleres –un altre element més que sospitosament habitual– que el seu propietari llança al terra, trepitja fins a deixar absolutament deformes i, just aleshores, es posa amb un somriure gairebé incaptable.

□ Felip Tobar

Una novel·la desconcertant?

Encara no m'estimes és la primera novel·la traduïda al valencià de l'escriptor novaiorqués Jonathan Lethem. Després d'haver-la llegida, intentant descobrir en cada pàgina quina era la gràcia de la narració que tenia al davant, em pregunte si hauria de ser l'última que es traduïra d'aquest autor.

ENCARA NO M'ESTIMES

JONATHAN LETHEN

COL·LECCIÓ «L'ECLÈCTICA», 152

257 PÀGINES / 978-84-9824-327-7 / 17,90 EUROS

EDICIONS BROMERA, ALZIRA, 2008

En *Encara no m'estimes*, Lucinda, Denise, Matthew i Bedwin, que ja ronden la trentena, conformen un grup musical sense nom i sense èxit que malda per obrir-se pas i aconseguir allò que els escollits tenen (fama i diners) en la immensa i cosmopolita ciutat de Los Angeles. La novel·la ens descriu la seua primera actuació seriosa en una important galeria d'art i les conseqüències desastroses que se'n deriven. Lucinda és la integrant del quartet que el narrador escull com a fil conductor de la novel·la i amb ella assistim, com a lectors, a la desintegració del grup de música que acaba adoptant el nom d'Ulls de Monstre. Una de les causes d'aquesta desfeta té a veure amb les complicades relacions humanes que s'estableixen entre ells, en les quals el component sexual esdevé un dels detonants de la crisi.

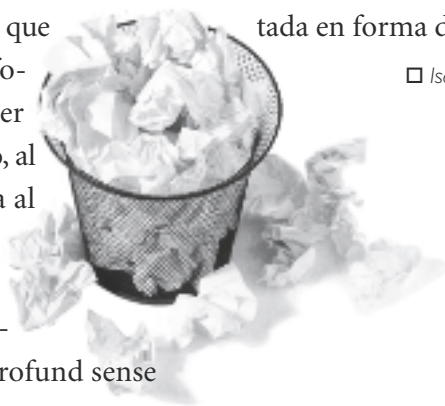
«Lucinda sentí, esverada, que no havia begut res, que estava desesperadament

sòbria. El món sense l'animació de l'alcohol ni de la música ni dels sexe, era de llautó, pàl·lid, sense tensió» (p. 228). És precisament aquest sentiment de buidor natural el que traspua tota la novel·la. Lucinda representa perfectament l'angoixa vital dels trenta, quan hom té tot per fer, però ja no tot és possible. O sí? Deambula entre relacions passades, faenes insatisfactòries, experiències sexuals estranyes, escenaris de cartó i nits en blanc. I en ella es compleix l'eslògan publicitari que apareix en un moment determinat de la novel·la: «Tots els pensaments són desitjos» (p. 103). El problema que té és que no sap cap a on focalitzar aquests desitjos i, per això, gairebé sense saber-ho, al final de la novel·la es troba al punt de partida. O no? La frase que tanca el llibre, pronunciada per la protagonista, fa: «—No es pot ser profund sense superfície.» L'autor s'ha entestat a portar aquesta màxima fins a les seues últimes conseqüències, perquè, realment la novel·la transmet una superficialitat gratuïta que no es justifica per cap dels ingredients que conté: ni pels diàlegs abundants, però insulsos; ni per la galeria de personatges, que són pura façana, mers figurants; ni per la recreació dels

diferents ambients que inclou la novel·la, que està situada a Los Angeles per casualitat; ni per la hilaritat que suposadament ens han de provocar determinades situacions, tal com s'anuncia en la contraportada del llibre; ni pel punt de vista narratiu, ni per res de res. Segons sembla, l'autor pretenia arribar al nivell més pregon de la realitat, dels sentiments, dels pensaments a través de la superficialitat de la seua novel·la. Però només ha aconseguit un esbós allargassat i, en definitiva, absolutament prescindible d'una superfície falsament revestida d'interès i presentada en forma de llibre.

□ *Isabel Clara Moll Soldevila*

Univers complex i colpidor en dotze relats i mig

Castellano proposa en una sèrie de dotze relats curts, i mig, un univers complex de personatges coherents i situacions insòlites que es conformen com una grata lectura de descans, divertida, en ocasions sorprenent, sempre àgil i amb la tensió narrativa suficient per a no deixar el llibre.

DOTZE CONTES I MIG

PEP CASTELLANO

PREMI PASCUAL TIRADO, 2007

COL·LECCIÓ «LLETRA LLARGA», 45

117 PÀGINES / 978-84-9795-401-3 / 8,95 EUROS

BROSQUIL EDICIONS, VALÈNCIA, 2008

Els personatges de Pep Castellano són un dels elements que més criden l'atenció d'esta sèrie de relats, dotze relats breus i un microrelat o mig relat, com diu ell mateixa al títol. A cada personatge l'angoixa un dilema diferent i cadascú desenvolupa el seu propi procés de reflexió i acció quasi mai exempta de sorpresa i enginy. Les històries són, en ocasions, un punt rebuscades, fins al punt que la trama dóna la volta a si mateixa. Però, tot i això, l'autor és capaç de crear un univers quotidià, gens sofisticat, divertit, també cruel i colpidor, i entranyable de vegades, amb històries que són fonamentalment les històries de persones corrents, víctimes i botxins en la vida més corrent. Castellano treballa els personatges i els fa coherents, conta les històries fent-se valdre d'un llenguatge sense ornaments, clar i de lectura lleugera, i aprofita les històries per a reivindicar o fer vore injustícies

socials, les desigualtats, el sense sentit de l'opulència del nord front a l'extrema pobresa del sud, la discriminació de la dona, entre altres.

En els seus relats una dona major reivindica el seu dret a ser vídua. Fa saber la necessitat d'autonomia, llibertat i independència i d'una pensió econòmica, per a sobreviure. Un home ha perdut el do de la paraula, pateix de soledat, vol relacionar-se i busca entre llibres com recuperar eixe do. Una assistenta domèstica s'adona que al frigorífic (de vegades *nevera*, per allò d'alternar el gènere i la igualtat) despareix menjar de luxe, però tot en condicional, de manera que hauria sigut un desastre sols si haguera passat. Una mestressa de casa vol passejar a la platja i s'ho proposa fins a aconseguir-ho, encara que d'una manera diferent a la que havia imaginat.

En els relats d'este autor passeja sovint la soledat dels personatges. La narració s'acompanya en prou ocasions d'un component poètic, i de vegades l'autor juga amb un final obert que deixa al lector l'oportunitat d'imaginar que el conte continua en una o altra direcció. També hi ha històries que són, sobretot, una faula, un conte fantàstic que s'allunya de la narració realista i reivindicadora.

Un xiquet del tercer món treballa fent balons per als xiquets del món de l'opulència i pateix els efectes nocius dels gasos d'una cola industrial. És una història sobre l'explotació infantil, les diferències nord-sud, la riquesa a costa de la pobresa. I hi ha contes sense concessions. Demolidors.

Castellano es reitera en la crítica a la societat de consum amb un conte en què els fenòmens paranormals també estan presents. També el temps és protagonista, especialment amb el relat que narra la història d'un home que es demana un any sabàtic en el qual programa desenvolupar ambiciosos projectes personals i professionals.

Dotze contes i mig és una lectura recomanable per a les vacances, suggeridora, interessant, sorprenent, amb un ritme agradable i històries gens corrents de la vida quotidiana.

□ Anna Gimeno

Andanzas de un crítico de arte misterioso

En sus aspiraciones literarias, el artista plástico Felix Vallotton, adscrito al grupo de los Nabis, llevó a cabo una serie de novelas y piezas de teatro. La vida asesina cuenta en clave autobiográfica las andanzas de un abogado metido a crítico de arte.

LA VIDA ASESINA

FELIX VALLOTTON

TRADUCCIÓ DE MARÍA INGLÉS

COL·LECCIÓ «NARRATIVES EL NADIR»

250 PÀGINES / 978-84-935601-5-7 / 15 EUROS

EL NADIR, VALÈNCIA, 2008

El suizo nacionalizado francés Felix Vallotton (1865-1925) fue, antes que escritor y por encima de todo, un artista de éxito temprano que llegó a París a los diecisiete años para estudiar en la Académie Julian y que más tarde se unió a los Nabis, grupo de pintores encabezado por Pierre Bonnard en el que también militaron su buen amigo Édouard Vuillard y Roussel. Su obsesión por la búsqueda pictórica le llevó a ser considerado como padre de movimientos venideros como la Nueva Objetividad (Neue Sachlichkeit). Su dedicación al grabado, y más concretamente a la xilografía o grabado sobre madera, destacó como una de sus facetas más notables, teniendo como maestros a Rembrandt y Millet. Esta dedicación le llevó a trabajar con frecuencia en publicaciones como la célebre *Revue Blanche*, especie de órgano oficial de los Nabis, u otras de la época.

Si hacemos hincapié en esta facultad suya, la de grabador, es porque el libro que hoy nos ocupa incluye unas bonitas xilografías a modo de ilustraciones del texto (eso sí, reproducidas en el mismo papel que el texto y sin mayores cuidados), una novela de corte autobiográfico que fue escrita en 1907 y que no vio la luz hasta 1930. Su título, *La vida asesina* (*La vie meurtrière*), da cuenta de la historia de un abogado metido a crítico de arte cuya mera presencia resulta aterradora: es capaz de atraer a la muerte. Como bien supo ver Julian Barnes en este texto, el espíritu de la narración está cuidadosamente hermanado con los relatos de Edgar Allan Poe. Sin embargo, no cabría hacer mayor comparación: Poe es aquí el maestro, la referencia absoluta; Felix Vallotton, un admirador que trata de seguir los pasos de aquél pero sin mayores ambiciones: lo suyo era, sin duda, la pintura: los retratos, las escenas interiores que lo hicieron famoso. Además de esta novela, cercana a lo que los franceses llaman «polar» (o novela negra), Vallotton escribió otras dos novelas y algunas obras de teatro. Su publicación fue casi siempre póstuma. Cabe incidir llegados a este punto en el loable empeño de algunas editoriales, como en este caso El Nadir, por rescatar textos descatalogados o inéditos

en nuestro país de artistas de todo pelaje. En otro tiempo, otros pintores, no sólo Felix Vallotton, cultivaron la escritura. Es el caso célebre de Leonardo da Vinci o, más recientemente en el tiempo, Paul Klee, Georg Grosz o ya en nuestros días, los de Antoni Tàpies o Eduardo Arroyo, siendo la escritura memorialística la predominante en estos casos (en el de Van Gogh, su escritura se plasmó, como todos sabemos, en su ingente correspondencia). El de André Breton, padre del surrealismo, fue sin embargo parejo al de Felix Vallotton: escribió una apreciable novela de tintes oníricos, *Nadja*. Esto es, cultivó la ficción como nuestro autor. También Salvador Dalí llevó a cabo incursiones en el género. En absoluto tan destacables como su labor pictórica. Y esto vale, obviamente, para casi todos.

□ Rafa Martínez

Un relat melós

Relat introspectiu, *Asoma tu adiós* s'esbossa com un dietari íntim i eròtic on irromp la duresa d'un comiat amorós. Curull de sensualitat i de moments encesos, el relat conta les experiències amoroses del narrador protagonista, un escriptor que viu atrapat pels seus desamors.

ASOMA TU ADIÓS
ROBERTO VILLAR BLANCO
COL·LECCIÓ «NARRATIVA»

217 PÀGINES / 978-84-8191-888-5 / 15 EUROS
EDITORIAL PRE-TEXTOS, VALÈNCIA, 2008

Asoma tu adiós (Premio de Novela Carolina Colorado, Almendralejo, 2007) és un relat on tothom es despulla: s'hi despullen les dones en què pensa el narrador i el narrador mateix despulla el seu cor i la seua ànima en un recull d'històries breus que peca d'incontinència verbal.

Lluny de la literatura del «jo» –entesa com a testimoni d'època o memòria literària autobiogràfica– Roberto Villar (Buenos Aires, 1962) ha construït la seua darrera novel·la, *Asoma tu adiós*, sobre un conjunt d'anotacions o relats breus dispersos de caire íntim i personal. En general, es tracta d'històries que recullen vivències pròpies de to amorós i nombroses incitació sexuals, la qual cosa –si no s'hi va molt amb compte– pot resultar excessivament arriscat, sobretot quan hom deixa de posar límits a les petites foteses i excentricitats del «jo».

Figures d'un altre paner són les obres autobiogràfiques sobre experiències, lectures o viatges, obres de pensament i divulgació. En elles, la reflexió interioritzada sobre el món exterior –concebuda a partir d'anècdotes, reflexions, o vivències que compartir– sol produir un efecte força engrescador en el lector, sempre que l'escriptor sàpiga prendre la distància suficient respecte al vessant sentimental, i per descomptat, sempre que posseïska gràcia per a contar.

Ara bé, abocar el pensament i l'experiència íntima d'una manera incontrolada, sense solta ni volta, no pot garantir molt bons resultats. És més, existeix un risc, i prou alt, de resultar repetitiu i avorrit, quan no trivial.

Des d'aquesta perspectiva, trobe que *Asoma tu adiós* corre aquest perill.

Concebuda com un dietari pujat de to, aquesta novel·la íntima i intimista acaba convertint-se en un relat viciós i viciat. Viciós del «jo» i de les circumstàncies més privades de l'autor –tot el procés narratiu transcorre al voltant del narrador-protagonista–, i viciat per un relat que en cap moment no arriba a desfer-se del to melós amb què comença.

Però al marge d'aquest enfocament, no és només una qüestió de to allò que pertorba la lectura, sinó l'estructura i els continguts en si mateix.

Val a dir que, en llegir l'última novel·la de Roberto Villar hom té la sensació d'encarar-se a un volcà en erupció constant, on la lava va sortint i solidificant allà on cau, en un caos incontrolat i incontrolable.

Traslladat al paper, podríem parlar d'un relat poc meditat, més aviat impulsiu, gairebé visceral, on la reflexió ha cedit pas a l'enumeració repetitiva i en força ocasions a la trivialitat. A més, el ritme forçat que respiren unes històries carregades de punts, comes i de repeticions –les quals potser tenien la intenció inicial de traduir el funcionament caòtic del pensament– acaba, paradoxalment, per produir una saturació en el lector, i el que és pitjor, una sensació final de buidor.

□ Lourdes Toledo

Monstres d'anar per casa

Amb la primera incursió en el món de la literatura, l'autor se'ns presenta com un valor emergent que domina com ningú l'art de la narració curta, especialment la de temàtica fantàstica i de terror, amb la qual aconsegueix resultats excel·lents.

HISTÒRIES DE L'ILLA SENSE COSTES

MIQUEL TORRES

PREMI DE NARRATIVA VILA D'ALMASSORA, 2007

COL·LECCIÓ «LLETRA LLARGA», 46

208 PÀGINES / 978-84-9795-460-0 / 8,95 EUROS

BROSQUIL EDICIONS, VALÈNCIA, 2008

Es diu que els contes brillants comporten una gran dificultat, ja que en poques línies l'escriptor ha de ser capaç d'explicar una història i rematar-la amb un final sorprenent, inesperat. Si d'això es tracta, este volum està farcit de bons relats, sobretot els que destil·len l'aroma del gènere fantàstic o de ciència ficció. Ara bé, qui espere trobar-hi exclusivament un llibre de gènere s'equivocarà de ben segur. L'autor demostra que coneix els codis i els aplica (també en el cas de la novel·la negra), però el seu major encert, al nostre parer, és com els dona mitja volta i ens els presenta més frescos, revitalitzats.

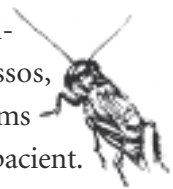
Podem dir que la seua principal preocupació és com abordar l'inexplicable, allò desconegut, per al qual no hi ha respostes senzilles de manual. La seua formació en Ciències Físiques, indubtablement, hi té molt a veure. No debades, Torres es pregunta sovint per la

composició de la matèria, de què estan fet els objectes i també nosaltres. Però, sobretot, indaga quins elements conformen la «realitat» en què ens movem. En nombrosos contes, de fet, hi ha un evident interès per reflexionar sobre la fina línia que separa la realitat de la ficció, on el món dels somnis esdevé recurrent i s'erigeix com a protagonista. Sabem amb certesa quan estem deserts? ¿Ho sabrem en un futur pròxim, amb un munt d'aparells tecnològics al nostre abast capaços de recrear móns virtuals? L'autor explora eixos terrenys amb una mirada curiosa i irònica alhora, el que confereix als textos un punt atractiu i divertit que es complementa amb reflexions de caire més transcendent que li permeten qüestionar el sentit de la nostra presència en el món. En el joc que se'ns proposa no és necessari conèixer la identitat dels personatges ni els espais on es desenvolupa l'acció. Com si el fet extraordinari ens poguera passar a qualsevol de nosaltres i en les situacions més inversemblants, per quotidianes. Així, al mateix temps que els vampirs, deformes i superherois que habiten les seues narracions ens parlen de tu a tu amb tota normalitat, fent-nos partícips de les seues inquietuds, agafar el metro o fer la compra setmanal es converteixen en experiències enigmà-

tiques que ens fan pensar sobre les rutines, algunes tedioses i avorrides, que conformen la nostra vida diària.

L'únic que ens pot alliberar de la insatisfacció que ens tenalla sembla ser el desig, eixa irrefrenable pulsio que ens empeny a fer les coses més inimaginables. Naturalment, este desig adquireix major rellevància en l'àmbit de la parella (tan inexplicable o més que la resta), però no únicament. La passió es reivindica, doncs, com el motor que ha de moure les nostres relacions i, en certa manera, tota la nostra existència: bé siga parlant de futbol o amb els nostres encontres sexuals, tema a què Torres dedica un bon grapat de contes. També a la nit, eixe escenari boirós en què tot és possible. Com en les històries de Pere Calders, amb el qual se'l pot associar amb facilitat. Per saber si finalment segueix els seus passos, caldrà estar atent als pròxims lliuraments. Jo ja estic impacient.

□ Àlvar Peris

La cara oculta de la veritat

Edicions Bromera torna a apostar una altra vegada per la novel·la negra i, en concret, per Benjamin Black, alter ego de l'escriptor irlandès John Banville. En *L'altre nom de Laura*, el lector s'endinsarà, de nou, de la mà del prosector forense Quirke, personatge principal també de la novel·la *El secret de Christine Falls*, publicada recentment per Bromera, en una espiral d'assassinats per aclarir.

L'ALTRE NOM DE LAURA

BENJAMIN BLACK

COL·LECCIÓ «L'ECLÈCTICA», 151

314 PÀGINES / 978-84-9824-326-0 / 19,90 EUROS

EDICIONS BROMERA, ALZIRA, 2008

Sembla que d'un temps ençà la novel·la de gènere ha revifat amb força. I més si cap l'anomenada «novel·la negra». La pràctica d'aquest gènere no és, però, nova en la nostra literatura. Podem citar els noms de Rafael Tasis als anys quaranta i cinquanta, de Pedrolo als seixanta i de Jaume Fuster als setanta, tot i que no és fins a la dècada dels huitanta, amb la incorporació de nous autors com ara Ferran Torrent, que el gènere negre revifa amb una embranzida considerable. A aquesta llista improvisada, i sense voluntat exhaustiva, d'autors autòctons, cal afegir-hi les nombroses traduccions d'autors de prestigi internacional dins la sèrie negra. Entre els autors estrangers tenim ara la sort de gaudir de les novel·les de l'irlandès John Banville. Primer fou *El secret de Christine Falls* i ara ens arriba a les mans *L'altre nom de Lau-*

ra, ambdues novel·les protagonitzades pel forense Quirke, personatge entossudit a capgirar el mitjó de les aparences per tal de descobrir sempre la veritat que s'hi amaga de manera tèrbola i confusa. En *L'altre nom de Laura*, Quirke investiga la mort d'una jove anomenada Deirdre Hunt, també coneguda pel nom professional de Laura Swan, que apareix ofegada en un riu en estranyes circumstàncies. El marit de Deirdre, Billy Hunt, antic conegut de Quirke dels temps universitaris, recorre a ell per tal de poder esbrinar l'aparent suïcidi de la seua esposa. Aquesta encomanda de Billy Hunt és el detonant que posa en marxa la investigació del forense. Tot seguit, i de manera gradual, Quirke es veurà arrossegat cap a un munt de problemes i d'històries personals difícils de descabdellar. Un món farcit de misèries humanes se li presenta al davant: un món poblat de pinxos i perdonavides, de xantatgistes que extorqueixen sense pietat les seues víctimes, de passions sexuals encobertes, d'addició a les drogues i a l'alcohol... Al capdavall, un món negat de foscúries inquietants pel qual el forense Quirke haurà de navegar tot evitant alçar sospites innecessàries que puguen posar-lo en perill. Però aquest és l'hàbitat natural de Quirke: el

perill. És en els pantanosos territoris del perill on és mou com peix en l'aigua el nostre personatge. És d'aquells personatges prototípics de novel·la negra que se senten irremeiablement atrets per albirar un raig de veritat en la foscor de les mentides i de les hipocresies del seu entorn. En definitiva, *L'altre nom de Laura* conté tots els ingredients del gènere: assassinats en estranyes circumstàncies, intriga, pistes falses i la descoberta final de l'assassí. Tots els ingredients ben remenats en la justa mesura per les mans mestres d'un prosista excel·lent que, amb una narrativa molt visual i generosa en descripcions minucioses i amb diàlegs directes i àgils, permet al lector situar-se en una perspectiva privilegiada a l'hora de resseguir els esdeveniments que s'esdevenen.

□ Salvador Ortells Miralles

2.5, millor que res

L'historietista madrileny Antonio Navarro, de qui ja vam ressenyar en aquestes pàgines *El tiempo arrebatado* (núm. 21 de Lletres Valencianes), presenta una visceral història d'amor inspirada en la cançó *Romance de Curro, el Palmo*, de Joan Manuel Serrat.

POR SOLEÁ (2.5)

ANTONIO NAVARRO

80 PÀGINES / 978-84-96730-20-5 / 19 EUROS

EDICIONS DE PONENT, ALACANT, 2008

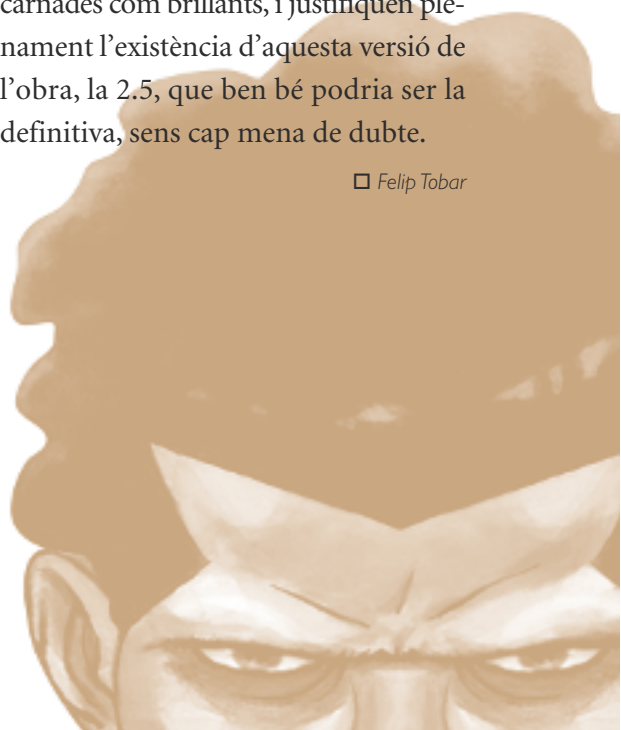

Molt més tosc i elemental que l'altre àlbum que Navarro publicà en aquesta editorial –potser perquè l'origen d'aquesta obra és anterior i també, segons ell mateix conta en l'epíleg, perquè es troba més vinculat als seus sentiments personals–, *Por Soleá* (2.5) retrata la cruel existència de Curro, protagonista d'ètnia gitana i estatura ínfima que participa en un llòbrec *tablaó* de la capital mentre roman enamorat en secret de la *cantaora* a qui fa palmes, la Soledad que el títol de l'obra transforma, amb ambivalència flamenca, en Soleá. Vexat per dos personatges infames que formen part de les autoritats d'una època infame –la immediata postguerra, retratada amb potent i icònica lucidesa per l'autor–, Curro esdevindrà el símbol i el boc expiatori d'una societat malalta i malaltissa, que sembla que no perdone ningú mentre hi haja la possibilitat de no fer-ho.

El significat de l'enigmàtic parèntesi del títol «(2.5)», que evoca el d'un programa informàtic, s'explica en les pàgines finals en paraules d'Antonio Navarro, que aclareix l'existència de diverses versions d'aquesta mateixa història –la segona, publicada en blanc i negre contra la intenció original de l'autor, arribà a ser nominada al premi al millor guió del Saló del Còmic de Barcelona del

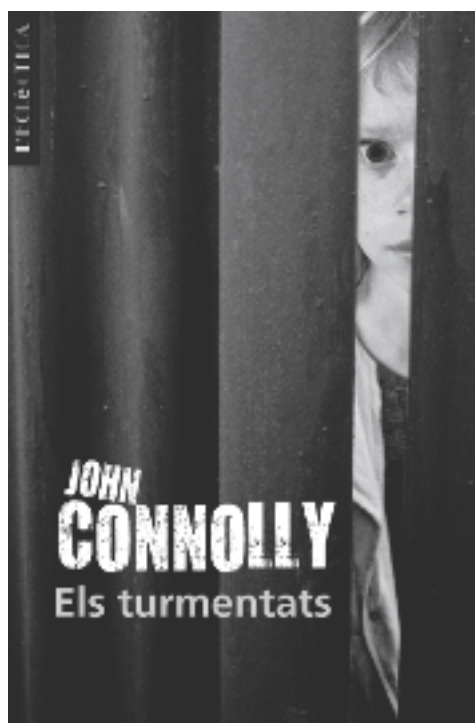
1995– i fins i tot té el detall d'afegir-hi la primera de totes, substancialment diferent respecte de l'última. Això permet observar la notable evolució que ha experimentat l'estil de Navarro, i ni cal que ens ho diga –és molt superior la versió 2.5–, però també resulta cridar-nos que haja sabut mantenir els encerts de l'original, com ara l'impossible pentinat del protagonista i l'amargura vital plenament justificada que gairebé sempre l'acompanya. Detalls absolutament genials –per exemple, l'agonia del personatge mentre s'oculta en un magatzem de quiosc, entre els populars i violents còmics de l'època– i escenes de nova trinca –l'espera a l'entrada del cinema, la mort dels seus pares o la del seu amic Luis– són aportacions tan descarnades com brillants, i justifiquen plenament l'existència d'aquesta versió de l'obra, la 2.5, que ben bé podria ser la definitiva, sens cap mena de dubte.

□ Felip Tobar

Quan els esperits fan crònica social

John Connolly és, des de fa anys, un autor habitual entre els lectors d'arreu del món de novel·la negra o policíaca. La seua creació del detectiu Charlie Parker, més conegut com a Bird, ha fet estralls entre els enamorats del gènere. Amb l'arribada d'*Els turmentats* consolida la seua tendència renovadora dins del gènere.

ELSTURMENTATS

JOHN CONNOLLY

TRADUCCIÓ DE CARLES MIRÓ

COL·LECCIÓ «L'ECLÈTICA», 150

520 PÀGINES / 978-84-9824-325-3 / 20 EUROS

EDICIONS BROMERA, ALZIRA, 2008

John Connolly (Dublin, 1968) va encetar el 1999, amb la novel·la *Every Dead Thing*, una sèrie detectivesca molt ben acollida entre el públic lector, el protagonista de la qual, un detectiu gens estereotipat, ha anat guanyant adeptes entre diverses llengües i cultures.

Des que Tusquets comencés a traduir-lo, a principis d'aquesta dècada, la novel·la que ara presentem, *Els turmentats* –publicada també en castellà per aquesta editorial– és la primera de les seues obres que podem llegir en la nostra llengua. Una adquisició lectora que ha despertat expectatives, tant pel to renovador que l'autor irlandés ofereix al gènere, com per la combinació que amaga aquesta novel·la, on Connolly sacseja un nou còctel fet d'intrigues, crònica social i fenòmens paranormals.

L'escenari on aquesta coctelera comença a prendre ritme és *The Old Orchard*

Beach ('La Platja de l'Orquídia Vella'), un paratge nord-americà de la costa est, a l'estat de Maine. Un racó que a principis dels noranta encara conservava un aire d'Amèrica profunda, amb les casetes de fusta blanques vora mar, coronades per les barres i estrelles, i presidides per una platja immensa, d'aigües ben fredes, on calia ser valent per nadar i on semblava que no havia passat el temps.

És al bell mig d'aquest passeig marítim –atapeït de gent a l'estiu i solitari la resta de l'any– on el lector fa coneixença de Dave l'Endevinador –un personatge captivador que de sobte desapareixerà per sempre de la novel·la– i del singular Merrick el «venjador», un home marcat per una brutalitat il·limitada i un estigma físic: «una cicatriu al front, a sota d'on li començaven els cabells: tres ratlles paral·leles, com si li haguessin clavat les pues d'una forquilla i haguessin tirat avall, en direcció al nas» i «una pudor repugnant de greix animal, de carn, de podrit...».

Aquesta criatura, en Merrick –com un vaixell que apareix i desapareix segons el moviment de les ones– és qui marca el *tempo* del relat i la tensió narrativa, cada cop que entra o surt de la novel·la. Aquest destructor a sou és, a més, el motiu pel qual Rebecca Clay –la filla d'un prestigiós psiquiatre in-

fantil desaparegut entre rumors d'abusos sexuals als nens que tractava i a qui han donat per mort– contracta els serveis de l'investigador Parker –un detectiu ben poc corrent, un home casolà i malenconiós que enyora una família doblement perduda, primer per la mort i després per una separació.

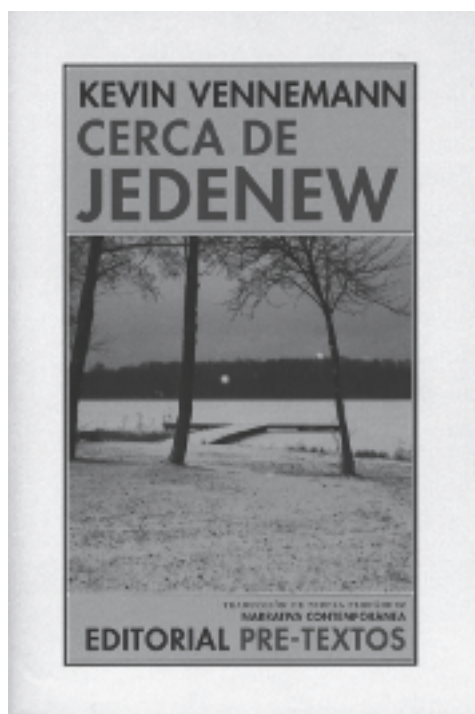
Merrick –que nega la mort d'en Daniel Clay i assetja la Rebecca i promet no deixar-la en paus fins que no n'obtinga respostes– és el punt de partença d'una investigació que durà en Bird a destapar una trama de pederàstia, ajudat per unes forces sobrenaturals instal·lades a les golfes de casa seua i que clamen venjança per uns crims espantosos i que el tenen atrapat.

De la crònica social oberta i reveladora –pròpia d'un John Connolly periodista– a l'element fantàstic d'un narrador insaciable, *Els turmentats* és una novel·la que es proposa mantenir la intriga i la tensió, però que dóna massa tómb abans d'arribar al desenllaç. Un relat, però, on el contrast d'una «mala bèstia» i un detectiu taciturn i malenconiós deixa un sabor peculiar.

□ Lourdes Toledo

Els límits difusos de la memòria

Kevin Vennemann, nascut el 1977 a Dorsten (Westfàlia), viu entre Viena i Berlín. Forma part dels joves autors que confronten actualment la literatura contemporània a les qüestions de la memòria de la Segona Guerra Mundial. *Nähe de Jedeneu* (Suhrkamp, 2005) és la seua primera novel·la, traduïda a l'espanyol amb el títol de *Cerca de Jedeneu* per Fruela Fernández i publicada per l'editorial Pre-textos.

CERCA DE JEDENEU

KEVIN VENNEMANN

COLLECCIÓ NARRATIVA CONTEMPORÀNEA

120 PÀGINES / 978-84-8191-882-3 / 15 EUROS

PRE-TEXTOS, VALÈNCIA, 2008

Cerca de Jedeneu és una ficció que descriu, sense indicacions de temps i espai precisos, un pogrom, probablement a Polònia, des del punt de vista de dues germanes bessones. Amagades en una cabanya, observen la destrucció del seu univers familiar tot rememorant les esdeveniments de la seua infantesa. Jedeneu reconstrueix de manera subjectiva i introspectiva les proves suportades per dues germanes bessones poloneses. Aquestes adolescents, que hauran de fugir i amagar-se, presencien l'assassinat de la seua família i l'incendi de la casa. I és que, tot aprofitant la confusió de la invasió de les tropes nazis, hordes de camperols es venguen del seu pare, un veterinari jueu a qui culpen de la mort del ramat.

La memòria dels crims de la Segona Guerra Mundial és reactualitzat aquí en

un relat dens i poètic que convida alhora a una reflexió sobre els fenòmens actuals d'exclusió. L'espai geogràfic, vagament definit, sembla ser els erms del sud de Lituània. I la ubicació temporal de la història, que tampoc és gaire precisa, sembla ser cap a finals del 1930, ja que hi ha al·lusions al començament de la Segona Guerra Mundial. Però totes aquestes coordenades són molt difuses. Tot és prou ombrívol, en aquest sentit. Ni tan sols es diu explícitament que els personatges principals siguin jueus. Les escenes del present i del passat s'entrecreuen, com també es barregen escenes d'estiu i d'hivern i s'arriben a confondre escenes d'una infantesa feliç amb les d'una persecució implacable. De fet, les escenes clau s'alternen, es repeteixen i s'hi afegeixen més detalls. Cada moment és palpable i d'una qualitat abrupta i, fins i tot, fragmentària. I és que aquestes no són escenes d'un punt en el temps en què el nacionalsindicalisme apareix com a part del passat. La violència pot reaparèixer en qualsevol moment. I aquesta inquietud, Vennemann la transporta al present. A més, ho fa amb un bon sentit del ritme, amb un llenguatge que captiva, sobretot, a partir de la repetició, amb una certa tendència, de vegades excessiva, cap a l'estilització.

Podríem dir que Kevin Vennemann forma part del que es considera la tercera generació d'escriptors alemanys de postguerra. En la majoria no jueus, tenen una relació llunyana amb les dècades de 1930 i 1940, que no els toca amb profunditat. De manera que el material que constitueix la societat, els homes, els episodis de l'Europa nazi, són per a ells un dipòsit de temes, com qualsevol altre, disponibles per nodrir la imaginació i esdevenir, així, literatura. Per tant, temes que poden tractar-se sense complexos i aprofitant tots els registres convencionals, fins i tot, els més eficaços comercialment. I és que la gran majoria d'autors d'aquesta tercera generació de postguerra han descartat l'obligació que tenien els seus predecessors d'impedir que s'instal·lés un tel de silenci, d'instar els alemanys a recalcar ritualment sobre la seua culpa. I tot i haver-se tret aquesta obligació de sobre, la majoria dels integrants d'aquesta nova generació d'escriptors alemanys conserven les peripècies del domini nazi en el seu present. De vegades, ho expressen d'una manera més superficial, fins i tot evasiva i, tot plegat, fa la impressió com de fet passa en *Cerca de Jedenew* com si l'autor jugara amb un temps mort.

□ *Alícia Toledo*

La manca de comprensió davant els discapacitats

El meu germà Pol és una història sobre els afectats per la síndrome de Down, tendra i alhora contundent. Un cop més, l'escriptora alcoiana reflexiona des de la condició de la dona –Mercè, una noia de 12 anys ben intel·ligent– que s'ha fet càrrec del seu germà Pol, de 29 anys i discapacitat, davant la despreocupació dels pares.

EL MEU GERMÀ POL

ISABEL-CLARA SIMÓ

PREMI DE NOVEL·LA CIUTAT D'ALZIRA 2007

COL·LECCIÓ «L'ECLÈCTICA», 146

176 PÀGINES / 978-84-9824-265-2 / 18 EUROS

EDICIONS BROMERA, ALZIRA, 2008

Curiosament, el personatge principal i relator no és Pol mateix, sinó la seua germana Mercè, amb una intel·ligència i sensibilitat superiors a la seua curta edat de 12 anys, la qual, *velim, nolim*, haurà d'encarregar-se del seu germà, davant uns pares que se'n despreocupen i que pràcticament passen tota la responsabilitat a la filla, a excepció dels esdeveniments finals en què, d'una manera autoritària i gens sensibles, retallaran els drets civils a les persones que diuen «estimar» o «protegir».

La novel·la se centra bàsicament en els diàlegs saborosos entre tots dos germans, enmig d'una sèrie de vicissituds d'una família rànica i carca –el pare general amb vel·leïtats colpistes i la mare que va de «senyorassa rica», segons confessió de la filla –que podrien ser força divertides –i alhora crítiques amb la burgesia catalana– si no fos pel drama de no mirar d'acostar-se a la realitat i al món del fill discapacitat.

Precisament, Isabel-Clara Simó sembla haver-se informat força, abans d'escometre el relat, de les diverses realitats sobre el món d'aquests discapacitats. Per descomptat, en primer lloc, amb pares amb fills d'aquesta condició i, després, amb monitors dels tallers on treballen els discapacitats. Sembla que tant els primers com els segons han il·lus-

trat la narradora mostrant-li un ampli repertori de conflictes, entre els quals figura sobretot l'especial tossuderia amb què alguns dels discapacitats reaccionen davant els problemes de la vida.

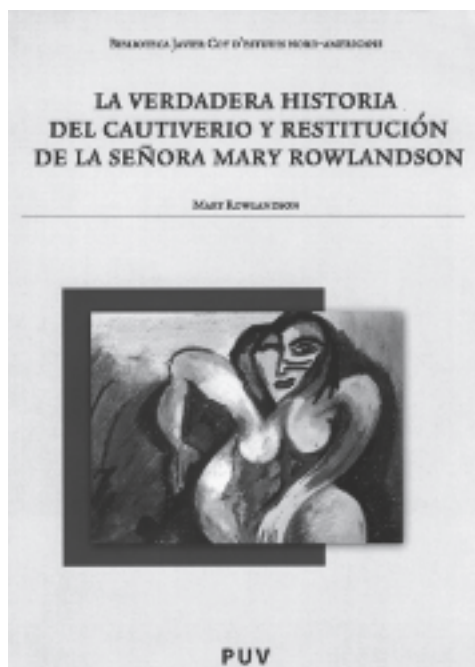
L'escriptora alcoiana sembla haver assimilat perfectament l'esmentada informació rebuda i distribueix amb sagacitat i saviesa al llarg del relat, amb la habilitat narrativa a què ens té acostumats. Així, i amb les habituals dosis d'introspecció psicològica, Isabel-Clara Simó configura un perfil magistral dels dos grans protagonistes de la novel·la: Mercè i Pol. Potser en el cas de la nena de 12 anys, l'escriptora ha posat molt de la pròpia saviesa i seny, per tal d'eixir endavant en els problemes del germà. Quant a Pol, l'evolució que experimenta i la maduresa que mostra en la confrontació final amb el pare ens posa la pell de gallina. Finalment, deixe per al lector avisat la resolució final, amb sorpresa que tant agrada a la nostra escriptora.

Per a aquest crític, *El meu germà Pol*, tot i la seua senzilla trama i el tema gairebé monogràfic entorn de la síndrome de Down, és una gran novel·la on conflueixen sensacions i vivències contradictòries, a la recerca de l'autoestima i les ganes de viure en llibertat per damunt les convencions socials.

□ Lluís Alpera

Narrativa de cautiverio: Mary Rowlandson

Elena Ortells, profesora de literatura inglesa de la Universidad Jaume I, es la traductora de este interesante relato de Mary Rowlandson. A diferencia de EEUU, donde este tipo de relatos de cautiverio gozan de una gran popularidad, para los lectores en lengua castellana son prácticamente desconocidos.

**LA VERDADERA HISTORIA DEL CAUTIVERIO Y
RESTITUCIÓN DE LA SEÑORA MARY ROWLANDSON**

MARY ROWLANDSON

TRADUCCIÓ D'ELENA ORTELLS

COL·LECCIÓ BIBLIOTECA J. COY D'ESTUDIS NORD-AMERICANS

108 PÁGINAS / 978-84-370-7026-1 / 10 EUROS

PUV, VALÈNCIA, 2008

La verdadera historia del cautiverio y restitución de la señora Mary Rowlandson es la autobiografía de una mujer americana capturada, junto a sus tres hijos, por los indios. La narración se desarrolla en los tres meses que dura su cautiverio, desde el 10 de febrero de 1675 hasta el 2 de mayo de 1676. Ésta es una época convulsa para los colonos ingleses llegados a esta nueva tierra ya que viven la conocida como Guerra del rey Philip, con enfrentamientos con los nativos que habitaban lo que actualmente se conoce como Nueva Inglaterra. Un relato repleto de referencias y versos bíblicos que no sólo permite al lector conocer las vivencias de una mujer de clase media-alta que se vio obligada a subsistir en un entorno hostil, sino que también ayuda a conocer otros aspectos como la ideología del momento, el desarrollo del puritanismo y en definitiva a conocer la socie-

dad de la América colonial de finales del siglo XVII.

El relato de Mary Rowlandson a pesar de ser eminentemente descriptivo, presenta numerosas referencias bíblicas que pueden ocasionar una cierta desorientación en el lector, por ello la profesora Elena Ortells, ha añadido a la traducción un documentado estudio crítico cuyo objetivo es aportar el marco teórico que nos ayude a entender el contexto histórico, social y religioso en el que se desarrollan los hechos que se narran. Además este texto nos aproxima a un género literario muy poco conocido para nosotros pero que tiene una gran importancia debido a que puede considerarse como el precursor de lo que posteriormente se conocerá como el género de aventura.

Según se desprende del minucioso estudio de la Doctora Ortells, la protagonista de la narración fue una de las primeras mujeres que pudo contar por escrito su cautiverio y su afán de superación, le ayudó el hecho de que perteneciera a un estatus social alto y también a que en todo momento contó con el apoyo de su influyente esposo. La intención de la señora Mary Rowlandson era darnos a conocer no solamente su terrible historia, sino convertirse en un ejemplo de ferviente creyente.

En el siglo XVIII, cuando fue publicado su relato, la historia de esta valiente mujer se convirtió en un punto de referencia para muchas mujeres y en un auténtico «best-seller» de la época. Sin embargo años después no escapó de las críticas de los movimientos feministas del momento, que aunque ensalzaron su coraje y determinación también señalaron su excesiva supeditación al hombre. Algunas autoras como Susan Brown Millar, en su libro *Against our Will* (New Cork: Bantam, 1976), p.151), llegaron a dudar de las palabras de Rowlandson cuando afirmaba que los indios que la mantuvieron cautiva «no abusaron sexualmente de mí ni de palabra ni de obra», un aspecto, que tenor de otros testimonios, resulta un tanto cuestionable.

□ M^o José García Sahuquillo